

”Det talte ord gælder”

Spørgsmål

Vil ministeren redegøre for, om ministeren er enig i Statsrevisorernes kritik af Miljøministeriets tilsyn med udledningen af spildevand, og vil ministeren redegøre for, hvilke initiativer, herunder lovgivningsmæssige, ministeren vil tage som opfølgning på kritikken?

Der henvises til Rigsrevisionens beretning 2/2023 om tilsyn og afgiftskontrol med spildevand, hvor ”Statsrevisorerne finder, at Miljøministeriets tilsyn med udledning af spildevand har været utilstrækkeligt.

Det gælder overblik over, hvem der har tilladelse til at udlede spildevand, kontrol med, om vilkårene for tilladelserne er overholdt, og relevant håndhævelse af miljøbeskyttelsesloven ved lovovertrædelser.

Konsekvensen af et utilstrækkeligt tilsyn er, at vandmiljøet, jorden og grundvandet kan være belastet unødigt”.

Svar

Ja, jeg er enig med statsrevisorerne i, at tilsynet med udledningen af spildevand burde være bedre.

Statsrevisorerne kritiserer, at Miljøministeriets tilsyn med udledning af spildevand har været utilstrækkeligt ift.:

- 1) overblik over, hvem der har tilladelse til at udlede spildevand,
- 2) kontrol med, om vilkårene for tilladelserne er overholdt, og
- 3) relevant håndhævelse af miljøbeskyttelsesloven ved lovovertrædelser.

Jeg vil følge op på kritikken ved at give Miljøstyrelsen bedre vilkår for at føre tilsyn med udledninger af spildevand. Overordnet vil jeg:

- 1) stille krav til kommunerne om, at de lægger alle de ældre tilladelser ind i den relevante database
- 2) udstede en bekendtgørelse, der forpligter spildevandsselskaberne til at lægge data om overløb ind i den relevante database

Desuden er Miljøstyrelsen:

- 3) allerede gået i gang med arbejdet med at styrke spildevandstilsynet gennem øget specialisering, forbedret fagligt grundlag samt opdaterede processer og paradigmer.
- 4) ved at opdatere deres håndhævelsesvejledning, bl.a. for spildevandsområdet.

Jeg vil nu uddybe, hvad der ligger i de enkelte initiativer.

Der forekommer udledninger af spildevand fra renseanlæg, når spildevandet har undergået en rensning. Der forekommer også udledninger af spildevand som overløb, hvor spildevandet løber urenset – men dog stærkt fortyndet på grund af opblandingen med store regnmængder – ud i vandområderne.

Overløb

Udledningstilladelser

Ift. overløb påpeger Statsrevisorerne, at det er et problem, at Miljøstyrelsen ikke har elektronisk adgang til alle udledningstilladelser, når de ikke er lagt ind i miljødatabasen PULS (PunktUdledningsSystem).

Udfordringen er, at der i dag ikke er krav om, at kommunerne skal lægge gamle udledningstilladelser for overløb ind i PULS-databasen. Vi stillede i 2019 krav om, at alle nye udledningstilladelser til regnbetingede udledninger, herunder overløbsbygværker, skal være tilgængelige for Miljøstyrelsen i PULS. Det er 18 procent af tilladelserne for overløb så i dag.

For de resterende 82 procent bliver Miljøstyrelsen nødt til at anmode om dem, når de er på tilsyn. Det er ikke optimalt – og nok også en af grundene til, at Miljøstyrelsen ikke tidligere har opdaget, at kommuner og spildevandsselskaberne ikke længere har mange af de ældre udledningstilladelser.

Der kan ikke herske nogen tvivl om, at der skal være en udledningstilladelse til alle overløbsbygværker. Det kan der ikke være to meninger om.

Det er ikke nogen ny politisk sag. Min forgænger Lea Wermelin skrev derfor til kommunerne i 2021 og bad dem få orden på tilladelserne. Jeg kan forstå, at der er løbende dialog mellem ministeriet og kommunerne om de manglende tilladelser – og at kommunerne er i fuld gang med at udstede nye tilladelser de steder, hvor de gamle er blevet væk.

Tilsyn med overholdelse af vilkårene i udledningstilladelserne

Her er målet at give Miljøstyrelsen endnu bedre muligheder for at føre tilsyn. Det mener jeg også, at denne sag aktualiserer. Derfor vil jeg stille krav til kommunerne om, at de i løbet af de kommende år lægger alle de ældre tilladelser – altså de 82 procent - ind i PULS databasen, så styrelsen får elektronisk adgang til dem. Det kan selvfølgelig styrke Miljøstyrelsens muligheder for at føre et mere effektivt tilsyn med, om vilkårene i de ældre tilladelser bliver overholdt i praksis.

Indberetninger

Her mener jeg også, at den eneste reelle læsning er, at der skal være bedre styr på indberetningerne af overløb. Rigsrevisionen påpeger, at de er fundet fejl i 361 ud af godt 20.000 indberetninger. Det er ikke tilfredsstillende med hundredvis af fejl.

Myndighederne har dog - trods disse fejl - et overblik over både overløb og separate regnvandsudledninger. Alle udledningssteder er registreret i Miljøstyrelsens databaser. Miljøstyrelsen har efter, at Rigsrevisionen påbegyndte deres undersøgelse, indført et nyt it-system, der giver en alarm, hvis der er fejlindberetninger. Det er der jo med henblik på at fange de åbenlyse fejl.

Men der er behov for at gøre mere, og derfor vil jeg endvidere, for at undgå sådanne fejl, udstede en bekendtgørelse, der ændrer på, hvem der er forpligtet til at lægge data om overløb ind i PULS-databasen. I dag er kommunerne ansvarlige. De får i langt de fleste tilfælde data om overløb fra spildevandsselskaberne. Men fremover undgår vi det forsinkende led og spildevandsselskaberne får ansvaret for at indberette data direkte selv i PULS databasen. Det har flere fordele. Dels bliver der et led mindre i indberetningskæden – og dermed mindre administrativt arbejde og færre fejlkilder. Dels bliver det muligt for Miljøstyrelsen at sanktionere de spildevandsselskaber, der ikke indberetter data tilfredsstillende. Miljøstyrelsen har i dag ikke muligheder for at håndhæve manglende indberetning af data overfor kommunerne. Dermed får vi endnu bedre data, som danner grundlag for vores vandplaner, og som Miljøstyrelsen kan føre tilsyn på baggrund af.

Opsummerende om overløb

Rigsrevisionen påpeger, at de har fundet fejl i 361 ud af godt 20.000 indberetninger. Jeg mener det er problematisk med hundredvis af fejl, men det rykker ikke ved det overordnede billede af, at der findes omfattende data for omfanget af udledningerne - også for overløb.

Dertil kommer, at vores indsats over for overløb bygger på andet og mere end data om omfanget af udledningerne. Der gennemføres undersøgelser af dyr og planter på begge sider af udvalgte overløb, der udleder til vandløb, således at vi følger med i, om der er vandområder, der konkret bliver påvirket negativt af overløb. Vi undersøger også vandløbenes generelle miljøtilstand. På den måde får vi viden om, hvordan overløbene påvirker vandløbene. Og på den baggrund har vi i vandområdeplanerne [VP1, VP2 og VP3] stillet krav om indsats over for næsten 625 overløb til vandløb.

Jeg har i de seneste vandområdeplaner [VP3] udvidet indsatsen mod overløb til også at gælde udledningen til søerne. Der er stillet krav til indsats over for overløb de steder, hvor overløb vurderes konkret at gøre en forskel i forhold til at opnå god tilstand i søen.

Som sagt opdateres data om udledningerne for alle 20.000 regnbetingede udløb uanset om kommunerne har indberettet til databasen eller ej. Opdateringen sker på baggrund af en direkte måling af overløb eller en modelberegning.

Modelberegningen foregår på baggrund af stamdata om, hvor stort område der afledes fra, hvor meget der er befæstet (har asfalt, fliser mv), hvor stor kapaciteten er i systemet og på regnmængden det pågældende år.

Konsulentvirksomheden Envidan og Aalborg Universitet har opgjort usikkerheden på hhv. modelberegningerne og direkte målinger. Konklusionen er, at usikkerheden er på op til 110 procent for modelberegningerne, mens usikkerheden er på 30- 55 procent på de overløb, der måles på.

Det kan oplyses, at der i dag måles på 44 procent af vandmængden, og at det tal er stigende.

Det betyder, at usikkerheden i vandområdeplanerne på data om overløb vurderes at være op til 110 procent. Den usikkerhed bevirker, at man kan konkludere, at såvel overløbsbygværker som regnvandsudløb hver især udgør mellem 0,3 og 1,2 procent af den samlede udledning af kvælstof til vores kystvande på landsplan.

Der er altså stor usikkerhed om data, men det er stadigvæk et lille bidrag til den samlede kvælstofudledning, vi har med at gøre her. 0,3 til 1,2 procent. Så usikkerheden vedrører derfor om overløb udgør en meget lille, eller en meget, meget lille del af den samlede udledning af kvælstof!

Regeringsinitiativer

Når alt det er sagt, så ligger problemet med overløb denne regering meget på sinde. Det fremgår af regeringsgrundlaget, at det skal identificeres, hvor det vil give bedst miljømæssig effekt at investere i udvidelse af kapaciteten i spildevandssystemet, så større vandmængder bedre håndteres, og antallet af overløb nedbringes. Desuden vil regeringen ændre spildevandsafgiften, så udledning af urensset spildevand fra overløb får en højere afgift end udledning af rensset spildevand.

Og vi har jo foran os et genbesøg af vandområdeplanerne. Der vil vi sammen med forligspartierne bag landbrugsaftalen diskutere om skærpede krav for rensning af spildevand kan bidrage til reduktion af udledning af kvælstof til vores kystvande.

Rensningsanlæg

Rigsrevisionens beretning viser, at 9 procent af tilladelserne til rensningsanlæg desværre ikke har været tilgængelige i PULS-databasen. Det skal der selvfølgelig også rettes op på.

Data om udledninger fra renseanlæg bliver lagt ind i miljødatabasen PULS af akkrediterede laboratorier efter et kontrolprogram, der bygger på EU-regulering. Også udledningstilladelserne for renseanlæg skal ligge i PULS. Og det gør langt de fleste også, men ikke alle. For at sikre, at de alle

bliver lagt ind, vil jeg anmode Miljøstyrelsen følge op på Rigsrevisionens kritik – også på dette punkt.

Det er kun ca. 1 procent af spildevandet, der ender i overløb. Ca. 99 procent af det spildevand, der kommer i kloakken, bliver rensset på rensningsanlæg. Rensningsanlæggene udleder lidt over 5 procent af det kvælstof, der belaster vores havmiljø så hårdt.

Miljøstyrelsens initiativer ift. tilsyn

Miljøstyrelsen er allerede gået i gang med arbejdet med at styrke spildevandstilsynet. I februar 2023 blev der gennemført en omstrukturering af spildevandstilsynet, som har betydet øget specialisering, forbedret fagligt grundlag samt opdaterede processer og paradigmer. Formålet er klart et styrket tilsyn.

Det er vigtigt, at Miljøstyrelsen også på dette område anvender de ressourcer, de har fået, bedst muligt.

Særligt forurenende virksomheder

Revurderinger

Rigsrevisionen kritiserer også, at Miljøstyrelsen ikke har levet op til lovkravet om løbende at revurdere tilladelser udstedt til særligt forurenende virksomheder, og at styrelsen ikke har udført det lovpligtige fysiske tilsyn inden for tidsfristen for 11 særligt forurenende virksomheder.

Jeg mener, at det er ganske alvorligt for vi ved jo, at det er vigtigt, at udledningstilladelser til virksomheder løbende revurderes ift. gældende lovgivning. Det er netop beskyttelsen mod forurening af vandmiljøet.

Fysisk tilsyn

Miljøstyrelsen har taget Rigsrevisionens kritik til sig, og styrelsen har allerede før sommerferien 2023 opprioriteret opgaven, forud for andre opgaver.

Miljøstyrelsen har oplyst mig, at de vil gennemføre de krævede fysiske tilsyn, der skal til.

Håndhævelse af Miljøbeskyttelsesloven

Rigsrevisionen konstaterer vedr. Miljøstyrelsens håndhævelse af miljøbeskyttelsesloven, at Miljøstyrelsen i perioden 2016-2022 næsten udelukkende har sanktioneret med henstillinger og indskærper.

Rigsrevisionen har gennemgået 12 tilsynssager med i alt 21 tilfælde af ulovlige udledninger pga. manglende tilladelser. Rigsrevisionen konstaterer, at Miljøstyrelsen i lidt under halvdelen af tilfældene ikke har brugt mulighederne for håndhævelse af miljøbeskyttelsesloven.

Der har været en del kritik af, at kommunalt ejede spildevandsselskaber bliver behandlet mildere af Miljøstyrelsen end andre virksomheder.

Miljøstyrelsens har oplyst mig, at de vil sikre at deres praksis for håndhævelse er opdateret bl.a. for spildevandsområdet. Styrelsen vil i den forbindelse sikre, at praksis er overensstemmende med Miljøstyrelsens opdaterede håndhævelsesvejledning, der udkommer i 2024.